

ประโยค ๑-๒
ปัญหา-เฉลย บาลีไวยากรณ์
สอบ วันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้

- ก. วจีวิภาค แบ่งคำพูดออกเป็น.....ส่วน คือ..... ฯ
- ข. สระนั้น จัดเป็นคู่ได้ ๓ คู่ คือ..... ฯ

ได้เติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้

- ☒ ก. วจีวิภาค แบ่งคำพูดออกเป็น ๖ ส่วน คือ นาม ๑ อพยยศัพท์ ๑ สมาส ๑ ตัทธิธ ๑ อาชยต ๑ กิตก์ ๑ ฯ
- ☒ ข. สระนั้นจัดเป็นคู่ได้ ๓ คู่ คือ
- อ อา เรียกว่า อวณฺโณ,
- อิ อี เรียกว่า อิวณฺโณ,
- อุ อุ เรียกว่า อูวณฺโณ ฯ

๒. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้

- ก. สาธุ+อิตี สन्ธิเป็น..... ฯ
- ข. อคฺคิ+อาคารํ สन्ธิเป็น..... ฯ
- ค. จตฺตาริเม ตັดบทเป็น..... ฯ
- ฅ. เอตทโวจ ตັดบทเป็น..... ฯ
- ง. วิกาโร แบ่งเป็น ๒ คือ..... ฯ

ได้เติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้

- ☒ ก. สาธุ+อิตี สन्ธิเป็น สาธุติ ฯ
- ☒ ข. อคฺคิ+อาคารํ สन्ธิเป็น อคฺยาคารํ ฯ
- ☒ ค. จตฺตาริเม ตັดบทเป็น จตฺตาริ+อิเม ฯ
- ☒ ฅ. เอตทโวจ ตັดบทเป็น เอตํ+อโวจ ฯ
- ☒ ง. วิกาโร แบ่งเป็น ๒ คือ วิการในเบื้องต้น ๑ วิการในเบื้องปลาย ๑ ฯ

๓. จงตอบคำถามต่อไปนี้

- ก. นามเช่นไร จัดเป็นสาธารณนาม ฯ
- ข. อิตถิลิงค์ มีการันต์เท่าไร ฯ อะไรบ้าง ฯ

ค. เอภวนวิสติ จนถึง อภุจนวนุติ เป็นวจนะและลึงค์อะไร ฯ

ฌ. आयत्ति, हन्त เป็นนิบาตบอกอะไร ฯ

ง. โต ปัจจัย เป็นเครื่องหมายวิภัตติอะไร ฯ

ได้ตอบคำถาม ดังต่อไปนี้

✕ ก. นามที่ทั่วไปแก่คน สัตว์ ที่ อื่นได้ เหมือนคำว่า **มनुโส** มนุษย์ **ติรจฺฉาโน** สัตว์ ติรจฺฉาน **นคร** เมือง เป็นต้น จัดเป็นสาธารณนาม ฯ

✕ ข. อิตถิลิงค์ มีการันต์ ๕ คือ **อา อิ อี อุ ฌ** ฯ

✕ ค. **เอภวนวิสติ** จนถึง **อภุจนวนุติ** เป็นเอภวจนะและอิตถิลิงค์อย่างเดียว ฯ

✕ ฌ. **आयत्ति** เป็นนิบาตบอกกาล ฯ

हन्त เป็นนิบาตบอกความเตือน ฯ

✕ ง. **โต ปัจจัย** เป็นเครื่องหมายตติยาวิภัตติและปัญจมีวิภัตติ ฯ

๔. วิภัตติอาขยาตนั้น ท่านจำแนกไว้เพื่อเป็นเครื่องหมายให้รู้อะไร ฯ จัดเป็นกี่หมวด ฯ อะไรบ้าง ฯ

✕ วิภัตติอาขยาตนั้น ท่านจำแนกไว้เพื่อเป็นเครื่องหมายให้รู้ กาล บท วจนะ บุรุษ ฯ

✕ (วิภัตติอาขยาตนั้น) จัดเป็น ๘ หมวด คือ

๑. หมวด **วตฺตมาหา**, ๒. หมวด **ปญฺจมี**, ๓. หมวด **สตุตฺมี**,
 ๔. หมวด **ปโรภฺยา**, ๕. หมวด **หิยตฺตนิ**, ๖. หมวด **หิยตฺตนิ**,
 ๗. หมวด **ภวิสฺสหนฺติ**, ๘. หมวด **กาลาติปตฺติ** ฯ

๕. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่ากรณสาธนะ ฯ

จงเขียนคำแปลรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกปัจจัย รูป และสาธนะมาด้วย

ก. วิชานาติ สีเลนาติ วิญญู ฯ

ข. ทุกฺเขน รุกฺขียตีติ ทูรฺกํ ฯ

✕ ผู้ทำ ฯ ด้วยสิ่งใด ศัพท์ที่เป็นชื่อของสิ่งนั้น เป็นต้นว่า **พหุณฺ** วัตถุเป็นเครื่องผูก **ปหรณฺ** วัตถุเป็นเครื่องประหาร **วิขุณฺ** วัตถุเป็นเครื่องไซ ชื่อว่า กรณสาธนะ ฯ

ได้เขียนคำแปลรูปวิเคราะห์ดังต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกปัจจัย รูป และสาธนะมาดังนี้

✕ ก. **วิชานาติ สีเลนาติ วิญญู**

(ผู้ใด) ย่อมรู้วิเศษ โดยปกติ เหตุนั้น (ผู้นั้น) ชื่อว่าผู้รู้วิเศษโดยปกติ, **รู ปัจจัย**, เป็นกัตตุรูป กัตตุสาธนะ ลงในอรรถแห่งตัสสึละ ฯ

๒. **ทุกเขน รุกขียตติ ทุรกข์**

(จิตใด) อันเขารักษาได้โดยยาก เหตุนั้น (จิตนั้น) ชื่อว่าอันเขารักษาได้โดยยาก,
ข ปัจจัย, เป็นกัมมรูป กัมมสาธนะ ฯ

๖. **สมาสเช่นไร ชื่อว่าพหุพพิหสมาส ฯ และพหุพพิหสมาณั้น มีเท่าไร ฯ อะไรบ้าง ฯ**
ติโลกํ เป็นสมาสอะไร ฯ จงเขียนรูปวิเคราะห์มาดู ฯ

๑. สมาสอย่างหนึ่ง มีบทอื่นเป็นประธาน ชื่อว่าพหุพพิหสมาส ฯ

๒. พหุพพิหสมาณั้น มี ๖ อย่าง คือ พุติยาพหุพพิหสมาส ๑ ตติยาพหุพพิหสมาส ๑ จตุตถิ
พหุพพิหสมาส ๑ ปัญจมีพหุพพิหสมาส ๑ ฉกฺขีพหุพพิหสมาส ๑ สัตตมีพหุพพิหสมาส ๑ ฯ

๓. **ติโลกํ** เป็นสมาหาคาริกุสมาส ฯ วิเคราะห์ว่า
ตโย โลกา ติโลกํ ฯ

๗. **ภาวตัทธิต มีปัจจัยเท่าไร ฯ อะไรบ้าง ฯ**

กายิกํ, โสวณณมยํ ลงปัจจัยอะไร ฯ ในตัทธิตไหน ฯ จงตั้งวิเคราะห์มาดู ฯ

๑. ภาวตัทธิต มีปัจจัย ๖ ตัว คือ **ตต ญย ตฺตณ ตา ณ กณ** ฯ

๒. **กายิกํ** ลง **ณิก** ปัจจัย, ในตรัตยาตัทธิต ฯ
วิเคราะห์ว่า **กาเยน กตํ กมฺมํ กายิกํ**
วิเคราะห์ว่า **กาเย วตฺตตฺติ กายิกํ** ฯ

๓. **โสวณณมยํ** ลง **มย** ปัจจัย, ในปกตตัทธิต ฯ
วิเคราะห์ว่า **สฺวณฺณน ปกตํ โสวณณมยํ**
วิเคราะห์ว่า **สฺวณฺณนสฺส วิกาโร โสวณณมยํ** ฯ

ใช้เวลา ๓ ชั่วโมง.

ประโยค ๑-๒
ปัญหา-เฉลย บาลีไวยากรณ์
สอบครั้งที่ ๒ วันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๖๐

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้
อักขระที่ใช้ในบาลีภาษานั้น ๔๑ ตัว คือ..... ๘ ตัวนี้ ชื่อ สระ,
..... ๓๓ ตัวนี้ ชื่อพยัญชนะ ฯ

ได้เติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้

- ✕ อักขระที่ใช้ในบาลีภาษานั้น ๔๑ ตัว อ อา อิ อี อุ ฌ เอ โอ ๘ ตัวนี้ ชื่อสระ, ก ข ค ฃ ง, จ
ฉ ช ฌ ญ, ฎ ฏ ท ฒ ณ, ต ถ ท ธ ฬ, ป ฝ พ ภ ฌ, ย ร ล ว ส ห ฬ อ ๓๓ ตัวนี้ ชื่อ
พยัญชนะ ฯ

๒. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้
ก. โนหิ+เอตํ	สนธิเป็น.....	ฯ
ข. ฌมฺ+จเร	สนธิเป็น.....	ฯ
ค. มุยายํ	ตัดบทเป็น.....	ฯ
ฌ. ตาสาหํ	ตัดบทเป็น.....	ฯ
ง. นิคคหิตสนธิ	ได้สนธิกิริยาปกครอง ๔ คือ.....	ฯ

ได้เติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้

- ✕ ก. โนหิ+เอตํ สนธิเป็น โนหะเต ฯ
- ✕ ข. ฌมฺ+จเร สนธิเป็น ฌมฺมญจเร ฯ
- ✕ ค. มุยายํ ตัดบทเป็น เม+อยํ ฯ
- ✕ ฌ. ตาสาหํ ตัดบทเป็น ตาสํ+อหํ ฯ
- ✕ ง. นิคคหิตสนธิ ได้สนธิกิริยาปกครอง ๔ คือ โลโป ๑ อาเทโส ๑ อาคโม ๑ ปกติ ๑ ฯ

๓. จงตอบคำถามต่อไปนี้
- ก. นามศัพท์ท่านแบ่งเป็นลิงค์เท่าไร ฯ อะไรบ้าง ฯ
- ข. นปฺงสกลิงค์ มีการันต์เท่าไร ฯ อะไรบ้าง ฯ
- ค. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่าสังขยา ฯ
- ฌ. วิเสสนศัพท์นาม แบ่งเป็นเท่าไร ฯ อะไรบ้าง ฯ
- ง. อุปริ, เสยฺยถา เป็นนิบาตบอกอะไร ฯ

ได้ตอบคำถาม ดังต่อไปนี้

- ✕ ก. นามศัพท์ท่านแบ่งเป็นลิงค์ ๓ คือ
 ปุงลิงค์ เพศชาย ๑
 อิตถीलิงค์ เพศหญิง ๑
 นปุงสกลิงค์ มิใช่เพศชาย มิใช่เพศหญิง ๑ ฯ
- ✕ ข. นปุงสกลิงค์ มีการันต์ ๓ คือ อ อฺ อุ ฯ
- ✕ ค. ศัพท์ที่เป็นเครื่องหมายกำหนดนับนามนาม ชื่อว่าสังขยา ฯ
- ✕ ฉ. วิเศษนสัพพนามแบ่งเป็น ๒ คือ อนิยม ๑ นิยม ๑ ฯ
- ✕ ง. อุปริ เป็นนิบาตบอกที่ ฯ
 เสยฺยถา เป็นนิบาตบอกอุปมาอุปไมย ฯ

๔. วตุตมานา บอกกาลอะไร ฯ แปลว่าอย่างไร ฯ

จงเขียนวิภัตติอาขยาตหมวดปัญจมี เฉพาะฝ่ายปริสสบทมาดู ฯ

- ✕ วตุตมานา บอกปัจจุบันกาล ฯ ปัจจุบันแท้ แปลว่า “อยู่”, ปัจจุบันใกล้เคียงอดีต แปลว่า “ยอม”, ปัจจุบันใกล้เคียงอนาคต แปลว่า “จะ” ฯ
- ✕ ได้เขียนวิภัตติหมวดปัญจมี เฉพาะฝ่ายปริสสบทมาดังนี้

ปัญจมี (ปรสฺสพทํ)

	เอก.	พหู.
ป.	ตุ	อนฺตุ
ม.	หิ	ถ
อุ.	มิ	ม

๕. กิริยาภิตกํ คือ รุโน, ปมฺชฺช แปลว่าอย่างไร ฯ สำเร็จรูปมาจากอะไร ฯ

จงเขียนคำแปลรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกปัจจัย รูป และสาธนะมาด้วย

- ก. หิตํ กโรตฺติ หิตกฺกโร ฯ
- ข. ทุสฺสติ เตนาคิ โทโส ฯ

- ✕ รุโน แปลว่า ร้องไห้แล้ว ฯ สำเร็จรูปมาจาก รุทฺ ชาติ ในความร้องไห้, ต ปัจจัย ชาติมี
 ทฺ เป็นที่สวดอยู่หน้า แปลง ต เป็น หฺน แล้วลบที่สวดธาตุ ฯ
- ✕ ปมฺชฺช แปลว่า ประมาทแล้ว ฯ สำเร็จรูปมาจาก ป บทหน้า, มทฺ ชาติ ในความประมาท,
 ตฺนาหิ ปัจจัย แปลง ตฺนาหิ ปัจจัย เป็น ย เอา ย กับที่สวดธาตุ เป็น ชฺช ฯ

ได้เขียนคำแปลรูปวิเคราะห์ดังต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกปัจจัย รูป และสาธนะมาดังนี้

- ๕ ก. **หิตํ กโรตติ หิตกฺกโร**
(ผู้ใด) ย่อมทำ ซึ่งประโยชน์เกื้อกูล เหตุนั้น (ผู้นั้น) ชื่อว่า ผู้ทำซึ่งประโยชน์เกื้อกูล,
อ ปัจจย, กัตตุรูป กัตตุสาธนะ ฯ
- ๕ ข. **ทุสฺสติ เตนาคิ โทโส**
(ชน) ย่อมประทุษร้าย (ด้วยกิเลส) นั้น เหตุนั้น (กิเลสนั้น) ชื่อว่า เป็นเหตุประทุษร้าย
(แห่งชน), ณ ปัจจย, กัตตุรูป กรณสาธนะ ฯ

๖. อะไร ชื่อว่า ตปฺปฺริสสมาส ฯ และ ตปฺปฺริสสมาสนั้น มีเท่าไร ฯ อะไรบ้าง ฯ
ปตฺตจิวฺร เป็นสมาสอะไร ฯ จงเขียนรูปวิเคราะห์มาดู ฯ

- ๕ นามศัพท์มี อ วิภัติเป็นต้นในที่สุด ทานย่อเข้าด้วยบทเบื้องปลาย ชื่อว่า ตปฺปฺริสสมาส ฯ
- ๕ ตปฺปฺริสสมาสนั้น มี ๖ อย่าง คือ ทุติยาตปฺปฺริโส, ตติยาตปฺปฺริโส, จตุตถิตปฺปฺริโส,
ปณฺจमितปฺปฺริโส, ฉกฺขจิตปฺปฺริโส, สตฺตमितปฺปฺริโส ฯ
- ๕ ปตฺตจิวฺร เป็นสมาหารทวันทวสมาส ฯ วิเคราะห์ว่า
ปตฺโต จ จิวฺรณฺจ ปตฺตจิวฺร ฯ

๗. ในชาตาทิตฺตํ มีปัจจยเท่าไร ฯ อะไรบ้าง ฯ
ปจฺฉิม, คุณฺวา ลงปัจจยอะไร ฯ ในตฺตํทิตฺตํไหน ฯ จงตั้งวิเคราะห์มาดู ฯ

- ๕ ในชาตาทิตฺตํ มีปัจจย ๓ ตัว คือ อิม อีย กีย ฯ
- ๕ ปจฺฉิม ลง อิม ปัจจย, ในชาตาทิตฺตํ ฯ วิเคราะห์ว่า
ปจฺฉา ชาโต ปจฺฉิม ฯ
- ๕ คุณฺวา ลง วนฺตฺ ปัจจย, ในตฺตํทิตฺตํทิตฺตํ ฯ วิเคราะห์ว่า
คุโน อสฺส อตฺถิติ คุณฺวา ฯ

ใช้เวลา ๓ ชั่วโมง.

ทศวรรษที่ ๖

พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๗๐

ประโยค ๑-๒
ปัญหา-เฉลย บาลีไวยากรณ์
สอบ วันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้
อักขระที่ใช้ในบาลีภาษานั้น ๔๑ ตัว คือ..... ๘ ตัวนี้ ชื่อ สระ,
..... ๓๓ ตัวนี้ ชื่อพยัญชนะ ฯ

ได้เติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้

✕ อักขระที่ใช้ในบาลีภาษานั้น ๔๑ ตัว คือ อ อา อิ อี อุ ฌ เอ โอ ๘ ตัวนี้ ชื่อสระ,
ก ข ค ฌ ง, จ ฉ ช ฌ ญ, ฎ จ ฑ ฌ ฌ, ต ถ ท ฐ ฒ, ป ผ พ ภ ม, ย ร ล ว ส ห ฬ อ
๓๓ ตัวนี้ ชื่อพยัญชนะ ฯ

๒. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้

ก. วิทูน+อคค์	สนธิเป็น.....	ฯ
ข. ยสฺส+อินฺทริยานิ	สนธิเป็น.....	ฯ
ค. ตฺยาค	ตัดบทเป็น.....	ฯ
ฌ. ปจฺจตฺตยเณว	ตัดบทเป็น.....	ฯ
ง. สญฺโณโค	แบ่งเป็น ๒ คือ.....	ฯ

ได้เติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้

✕ ก. วิทูน+อคค์ เป็น วิทูนคค์ ฯ

✕ ข. ยสฺส+อินฺทริยานิ เป็น ยสฺสินฺทริยานิ ฯ

✕ ค. ตฺยาค ตัดบทเป็น เต+อหิ ฯ

✕ ฌ. ปจฺจตฺตยเณว ตัดบทเป็น ปจฺจตฺต+เณว ฯ

✕ ง. สญฺโณโค แบ่งเป็น ๒ คือ
 ซ้อนพยัญชนะที่มีรูปเหมือนกันอย่าง ๑
 ซ้อนพยัญชนะที่มีรูปไม่เหมือนกันอย่าง ๑ ฯ

๓. จงตอบคำถามต่อไปนี้

ก. คุณนาม แบ่งออกเป็นกี่ชั้น ฯ อะไรบ้าง ฯ

ข. นปฺงสกลิงค์ มีการันต์เท่าไร ฯ อะไรบ้าง ฯ

ค. ศัพท์เหล่านี้ คือ ต, เอกจ, อมฺ เป็นศัพท์นามประเภทไหน ฯ

ฅ. สเจ, วีย เป็นนิบาตบออะไร ๑

ง. ฉพพิสติ, เอกุณปญญาส แปลว่าอะไร ๑

ได้ตอบคำถาม ดังต่อไปนี้

✕ ก. คุณนามแบ่งออกเป็น ๓ ชั้น คือ ปกติ ๑ วิเสส ๑ อติวิเสส ๑ ๑

✕ ข. นปุงสกลิงค์ มีการันต์ ๓ คือ อ อ อ ๑

✕ ค. ต เป็นปริสสัพพนาม และเป็นนิยมวิเสสนสัพพนาม ๑

เอกจุจ, อมู เป็นนิยมวิเสสนสัพพนาม ๑

✕ ฅ. สเจ เป็นนิบาตบอปริกัป ๑

วีย เป็นนิบาตบออุปมาอุปไมย ๑

✕ ง. ฉพพิสติ แปลว่า ๒๖ ๑

เอกุณปญญาส แปลว่า ๔๙ ๑

๔. อะไรจัดเป็นวาก ๑ แบ่งเป็นเท่าไร ๑ อะไรบ้าง ๑

จงเขียนวิภัติหมวดสัทตมี เฉพาะฝ่ายปรัสสบทมาดู ๑

✕ กิริยาศัพท์ที่ประกอบด้วย วิภัติ กาล บท วณะ บุรุษ ชาติ (ปัจจัย) จัดเป็นวาก ๑

✕ (วากนั้น) แบ่งเป็น ๕ คือ กัตตวาก ๑ กัมมวาก ๑ ภาววาก ๑ เหตุกัตตวาก ๑ เหตุกัมมวาก ๑ ๑

✕ ได้เขียนวิภัติหมวดสัทตมี เฉพาะฝ่ายปรัสสบท ดังนี้

สัทตมี (ปรัสสบท)

	เอก.	พหุ.
ป.	เออยย	เออยุ้ย
ม.	เออยยาสี	เออยยาส
อุ.	เออยยามิ	เออยยาม

๕. กิริยาภิตก์ คือ ตินุณ, ปคคยห แปลว่าอย่างไร ๑ สำเร็จรูปมาจากอะไร ๑

จงเขียนคำแปลรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกปัจจัย รูป และสถานะมาด้วย ๑

ก. หิต์ กโรตติ หิตกโร ๑

ข. สรติ เอตายาติ สติ ๑

✕ ตินุณ แปลว่า ข้ามแล้ว ๑ สำเร็จรูปมาจาก ตรุ ชาติ ในความข้าม, ต ปัจจัย ชาติมี รุ เป็นที่สุดอยู่หน้า แปลง ต เป็น ฅณ แล้วลบที่สุดชาติ (อิ อาคม) ๑

- ✎ **ปกคฺยห** แปลว่า ประคองแล้ว ๆ สำเร็จรูปมาจาก **ป** บทหน้า, **คหฺ** ธาตุ ในความประคอง, **ตฺนาทิ** ปัจจัย คือ **ตฺน** **ตฺวา** **ตฺวาน** อุปสัคอยู่หน้าแปลงปัจจัยทั้ง ๓ เป็น **ย** ธาตุมี **หฺ** เป็นที่สุดอยู่หน้า แปลง **ย** กับที่สุดธาตุเป็น **ยหฺ** ๆ

ได้เขียนคำแปลรูปวิเคราะห์ดังต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกปัจจัย รูป และสาธนะมาดังนี้

- ✎ ก. **หิตํ กโรตีติ หิตกฺกโร**
(ผู้ใด) ย่อมทำ ซึ่งประโยชน์เกื้อกูล เหตุนั้น (ผู้นั้น) ชื่อว่า ผู้ทำซึ่งประโยชน์เกื้อกูล, **อ** ปัจจัย, เป็นกัตตุรูป กัตตุสาธนะ ๆ
- ✎ ข. **สฺรติ เอตายาติ สติ**
(ชน) ย่อมระลึก (ด้วยธรรมชาติ) นั้น เหตุนั้น (ธรรมชาตินั้น) ชื่อว่า เป็นเหตุระลึก (แห่งชน), **ติ** ปัจจัย, กัตตุรูป กรณสาธนะ ๆ

๖. อะไรชื่อตัมปรัสสมาส ๆ ตัมปรัสสมาสนั้น มีเท่าไร ๆ อะไรบ้าง ๆ
ราชปุตโต เป็นสมาสอะไร ๆ จงเขียนวิเคราะห์มาดู ๆ

- ✎ นามศัพท์มี **อ** วิภัติเป็นต้นในที่สุด ท่านย่อเข้าด้วยบทเบื้องปลาย ชื่อตัมปรัสสมาส ๆ
- ✎ ตัมปรัสสมาสนั้น มี ๖ อย่าง คือ **ทฺติยาตปฺปฺริโส**, **ตฺติยาตปฺปฺริโส**, **จตุตฺถิตปฺปฺริโส**, **ปณฺจมีตปฺปฺริโส**, **ฉฎฺฐีตปฺปฺริโส**, **สप्तตฺมิตปฺปฺริโส** ๆ
- ✎ **ราชปุตโต** เป็นฉฎฺฐีตัมปรัสสมาส ๆ วิเคราะห์ว่า
รณฺโณ ปุตโต ราชปุตโต ๆ

๗. ในเสฏฐัตถิต มีปัจจัยเท่าไร ๆ อะไรบ้าง ๆ
กจฺจายโน, โภคี ลงปัจจัยอะไร ๆ ในตัทธิตไหน ๆ จงตั้งวิเคราะห์มาดู ๆ

- ✎ ในเสฏฐัตถิต มีปัจจัย ๕ ตัว คือ **ตร** **ตม** **อฺยิสฺส** **ก** **อฺย** **อฺฏฺฐ** ๆ
- ✎ **กจฺจายโน** ลง **ณายน** ปัจจัย, ในโคตตตัทธิต ๆ วิเคราะห์ว่า
กจฺจ **สฺส** **อปจฺจํ** **กจฺจายโน** ๆ
- ✎ **โภคี** ลง **อฺ** ปัจจัย, ในตัทธิตตัทธิต ๆ วิเคราะห์ว่า
โภโค **อสฺส** **อตฺถิตติ** **โภคี** ๆ

ใช้เวลา ๓ ชั่วโมง.

ประโยค ๑-๒
ปัญหา-เฉลย บาลีไวยากรณ์
สอบครั้งที่ ๒ วันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๖๑

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้

“อักขระที่เหลือนอกจากสระมี ก เป็นต้น มีนิคคหิตเป็นที่สุด ชื่อ.....
แปลว่า..... มี.....ตัว แบ่งเป็น.....พวก คือ.....” ๑

ได้เติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้

✎ “อักขระที่เหลือนอกจากสระ มี ก เป็นต้น มีนิคคหิตเป็นที่สุด ชื่อพยัญชนะ แปลว่าทำเนื้อความ
ให้ปรากฏ มี ๓๓ ตัว แบ่งเป็น ๒ พวก คือ วรรณ ๑ อวรรณ ๑” ๑

๒. ในสระสนธิ ได้สนธิกิริโยปกรณเท่าไร ๑ อะไรบ้าง ๑ อถขวสุส ตัดและต่ออย่างไร ๑

✎ ในสระสนธิได้สนธิกิริโยปกรณ ๗ คือ โลโป ๑ อาเทโส ๑ อาคโม ๑ วิกาโร ๑ ปกติ ๑ ทีโฆ
๑ รสุส ๑ ๑

✎ อถขวสุส ตัดบทเป็น อถโ+อสุส ถ้า โอ อยู่หน้า มีสระอยู่เบื้องหลัง เอา โอ เป็น ว
สนธิเป็น อถขวสุส ๑

๓. จงตอบคำถามต่อไปนี้

ก. นามศัพท์ แบ่งเป็นเท่าไร ๑ อะไรบ้าง ๑

ข. อิตถิลิงค์ มีการันต์เท่าไร ๑ อะไรบ้าง ๑

ค. ศัพท์เหล่านี้ คือ ตุมห, ย, ก็ เป็นสัพพนามประเภทไหน ๑

ฅ. อุทุธ, ตคฅ เป็นนิบาตบอกอะไร ๑

ง. ปกติสังขยา กับ ปุณฺณสังขยา ต่างกันอย่างไร ๑

ได้ตอบคำถาม ดังต่อไปนี้

✎ ก. นามศัพท์ แบ่งเป็น ๓ อย่าง คือ นามนาม ๑ คุณนาม ๑ สัพพนาม ๑ ๑

✎ ข. อิตถิลิงค์ มีการันต์ ๕ คือ อา อิ อี อุ อู ๑

✎ ค. **ตุมห** เป็นปฺริสสัพพนาม ๑

ย, ก็ เป็นอนิยมวิเสสนสัพพนาม ๑

✎ ฅ. **อุทุธ** เป็นนิบาตบอกที่ ๑

ตคฅ เป็นนิบาตบอกความเตือน ๑

๕. ง. ปกติสังขยา กับ ปุณฺณสังขยา ต่างกันอย่างไร คือ
 ปกติสังขยา นับโดยปกติเป็นต้นว่า หนึ่ง สอง สาม สี่ ห้า สำหรับนับนามนามให้รู้ว่ามีประมาณเท่าใด,
 ส่วน ปุณฺณสังขยา สำหรับนับนามนามที่เติมในทีนั้น ๆ คือนับเป็นชั้น ๆ เป็นต้นว่า
 ที่หนึ่ง ที่สอง ที่สาม ที่สี่ ที่ห้า ฯ

๕. ในอาขยาตแบ่งกาลที่เป็นประธานไว้เท่าไร ฯ อะไรบ้าง ฯ จะรู้จักกาลได้ต้องหมายรู้ด้วยอะไร ฯ จงเขียนวิภัตติหมวดอักษัตตนิ เฉพาะฝ่ายปรัสสบทมาดู ฯ

๕. ในอาขยาตนั้น แบ่งกาลที่เป็นประธานได้ ๓ กาล คือ
 กาลที่เกิดขึ้นจำเพาะข้างหน้า เรียกว่า ปัจจุบันกาล ๑
 กาลที่ล่วงแล้ว เรียกว่า อดีตกาล ๑
 กาลที่ยังไม่มาถึง เรียกว่า อนาคตกาล ๑ ฯ
 จะรู้จักกาลได้ต้องหมายรู้ด้วยวิภัตติทั้ง ๘ หมวด ฯ
 ได้เขียนวิภัตติหมวดอักษัตตนิ เฉพาะฝ่ายปรัสสบท มาดังนี้

อหฺขตฺตนิ (ปรัสสบท)

	เอก.	พหู.
ป.	อิ	อุ
ม.	โอ	ตุ
อุ.	อี	มฺหา

๕. ปัจจัยในกริยาภิตก แบ่งเป็นกี่พวก ฯ อะไรบ้าง ฯ ปัจจัยไหนบอกถึงอะไร ฯ กตฺตา ลงปัจจัยอะไร ฯ เป็นรูปและสาธนะอะไร ฯ จงเขียนรูปวิเคราะห์มาดู ฯ

๕. ปัจจัยในกริยาภิตก แบ่งเป็น ๓ พวก คือ
 กิตปัจจัย อย่างนี้ อนฺต ตวฺนฺตฺ ตาวิ
 กิจปัจจัย อย่างนี้ อนฺนํ ตพฺพ
 กิตกิจปัจจัย อย่างนี้ มานฺ ต ตฺวนฺ ตฺวา ตฺวาน
 (ปัจจัยในกริยาภิตก ทั้ง ๓ พวกนั้น)
 อนฺต มานฺ บอกปัจจุบันกาล
 ตวฺนฺตฺ ตาวิ ต ตฺวนฺ ตฺวา ตฺวาน บอกอดีตกาล
 อนฺนํ ตพฺพ บอกความจำเป็น ฯ
 กตฺตา ลง ตฺ ปัจจัย, เป็นกัตตฺรูป กัตตฺสาธนะ ฯ
 วิเคราะห์ว่า กโรตีติ กตฺตา ฯ

หรือเป็นกัตตุรูป กัตตุสาธนะ ลงในอรรถแห่งตัสสึละ ฯ
วิเคราะห์ว่า กโรติ สีเลนาติ กตฺตา ฯ

๖. อะไรชื่อกัมมธารยสมาส ฯ และกัมมธารยสมาสนั้นมีเท่าไร ฯ อะไรบ้าง ฯ
ทิพฺพจกฺขุ เป็นสมาสอะไร ฯ จงเขียนรูปวิเคราะห์มาดู ฯ

- ✎ นามศัพท์ ๒ บท มีวิภัตติและวจนะเป็นอย่างเดียวกัน บทหนึ่งเป็นประธานคือเป็นนามนาม บทหนึ่งเป็นวิเศษนะคือเป็นคุณนาม หรือเป็นคุณนามทั้ง ๒ บท มีบทอื่นเป็นประธาน ที่ทำนยอเข้าเป็นบทเดียวกัน ชื่อกัมมธารยสมาส ฯ
- ✎ กัมมธารยสมาสนั้น มี ๖ อย่าง คือ วิเศษนปุพฺพปโต, วิเศษนุตฺตรปโต, วิเศษโนภยปโต, วิเศษโนปมปโต, สมภูวานปุพฺพปโต, อวธารณปุพฺพปโต ฯ
- ✎ ทิพฺพจกฺขุ เป็นอุปมาบุพฺพปท-วิเศษโนปมปท กัมมธารยสมาส ฯ วิเคราะห์ว่า
ทิพฺพํ อิว จกฺขุ ทิพฺพจกฺขุ ฯ

๗. ในตทสสัตถิตถิต มีปัจจัยเท่าไร ฯ อะไรบ้าง ฯ
คุณฺวา, พนฺธนียํ ลงปัจจัยอะไร ฯ ในตทถิตไหน ฯ จงตั้งวิเคราะห์มาดู ฯ

- ✎ ในตทสสัตถิตถิต มีปัจจัย ๙ ตัว คือ วิ, ส, สึ, อิก, อี, ร, วนฺตุ, มนฺตุ, ณ ฯ
- ✎ คุณฺวา ลง วนฺตุ ปัจจัย, ในตทสสัตถิตถิต ฯ วิเคราะห์ว่า
คุโณ อสฺส อตฺถิติ คุณฺวา ฯ
- ✎ พนฺธนียํ ลง อีย ปัจจัย, ในฐานตทถิต ฯ วิเคราะห์ว่า
พนฺธฺนสฺส จานํ พนฺธนียํ ฯ

ใช้เวลา ๓ ชั่วโมง.